

Anders kijken

De wereld wordt ervaren door de bril waar door je kijkt. Die is gekleurd door wat je ouders en grootouders je hebben meegegeven, wat je op school is voorgehouden, welke informatie je tot je neemt en door de ervaringen in je leven. Op deze wijze kijk je de wereld in. Als je het zo bekijkt, is er dus niet één wereld met zo'n 7 miljard bewoners, maar zijn er 7 miljard verschillende werelden. Dat maakt het vaak ook zo lastig om overeenstemming te vinden. We hebben immers allemaal een eigen kijk op de realiteit die zich voor onze ogen afspeelt.

In het algemeen constateren steeds meer mensen dat de economie waar wij in het Westen zo heilig in hebben geloofd de uiterste houdbaarheidsdatum is gepasseerd. Bij de huidige complexe en zeer uiteenlopende uitdagingen, past geen topdown besluitvorming door mensen met dezelfde afkomst, achtergrond, leeftijd en opleiding die denken de wijsheid in pacht te hebben. De uitdagingen zijn zo immens dat individuen de wijsheid sowieso niet meer in pacht hebben. Alleen door de complexe vraagstukken van verschillende kanten met verschillende inzichten te benaderen, kunnen we tot betere oplossingen komen.

Dat klinkt mooi en dat is het ook. Ook in de financiële sector zijn de crisis en alle schandalen hard aangekomen. Het besef is er dat het niet meer kan zoals vroeger. Het roer moet om. We weten dat diversiteit en inclusiviteit noodzakelijke aspecten zijn van de verduurzaming van het eigen business model. Zonder verandering is deze namelijk eindig. Tegelijkertijd zijn we bang om te verliezen wat we hebben. Dus moet het roer een beetje om en bovendien heel geleidelijk. Daarom sturen we het en stellen we richtlijnen op, komen er streefcijfers en wordt afgedwongen dat ook de financiële sector stapje bij stapje meer een afspiegeling wordt van de samenleving.

We zouden moeten beseffen dat we dan nog altijd door dezelfde bril kijken. We kunnen pas echt tot duurzame verandering komen als we ons bewuster worden van de bril waar we door kijken, van de patronen die in ons zijn opgeslagen en die we bewust en onbewust aan het herhalen zijn. Echte verandering begint met anders kijken.

Een beroemd en prachtig voorbeeld is van Thich Nhat Hanh. Hij schrijft: "Als je een dichter bent, dan zie je duidelijk dat er een wolk drijft in dit vel papier. Zonder wolk is er geen regen; zonder regen kunnen de bomen niet groeien; en zonder bomen kunnen we geen papier maken. De wolk is nodig voor het bestaan van het papier. Als de wolk er niet is, kan dit vel papier er ook niet zijn... Als we nog dieper in dit papier kijken, kunnen we er zonneschijn in zien. Als de zon er niet zou zijn, kan het bos niet groeien... En zo weten we dat er ook zonneschijn in dit vel papier is. Als we nog langer kijken, kunnen we de houthakker zien die de boom velde en hem naar de fabriek bracht waar hij omgevormd werd tot papier. En we zien de tarwe. We weten dat de houthakker niet kan leven zonder zijn dagelijks brood en daarom is de tarwe die zijn brood werd, eveneens in dit vel papier. En ook zijn vader en zijn moeder zijn in dit papier... Als we nog dieper kijken, zien we dat we er ook zelf in zijn. Dat is niet zo moeilijk in te zien: wanneer we naar een vel papier kijken, wordt het vel een deel van onze waarneming... We kunnen dus zeggen dat alles hier is, in en met dit vel papier. Er is niets aan te wijzen dat niet hier is - tijd, ruimte, de aarde, de regen, de mineralen in de bodem, de zon, de wolk, de rivier, de warmte... Dit vel papier bestaat omdat al het andere bestaat."

Wie zo naar de wereld kijkt, zal daar ook naar handelen.

Veel leesplezier. ■

WILLEM VREESWIJK

willem@newfinancialforum.nl

**"ECHTE
VERANDERING
BEGINT MET
ANDERS KIJKEN"**